

РОЗДІЛ 6. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ АНГЛОМОВНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

QUALITY MANAGEMENT IN THE ORGANIZATION OF AN ENGLISH-LANGUAGE ENVIRONMENT IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції України до європейського освітнього простору зростає потреба у формуванні іншомовної компетентності у всіх суб'єктів освітнього процесу в закладі дошкільної освіти (ЗДО). Звісно, особливу роль у цьому контексті відіграє англійська мова, яка на сьогодні є універсальною мовою спілкування по всьому світу. Формування основ іншомовної компетентності варто розпочинати з дошкільного дитинства, коли підростаюча особистість має особливу мовленнєву чутливість.

Ефективність упровадження англomовного середовища у ЗДО залежить від системності організації, науково-методичного супроводу управлінським процесом. Тож, актуальною є проблема менеджменту якості організації англomовного середовища в ЗДО, розв'язання якої дозволить забезпечити послідовність і цілісність навчання дошкільників англійській мові.

Визначено, що англomовне середовище в ЗДО – це інтегративна сукупність спеціально організованих умов, що сприяють ефективному засвоєнню англійської мови дітьми дошкільного віку в освітньому процесі дитячого садка. Зауважимо, що це не лише заняття, а й комплекс комунікативних, ігрових, соціокультурних чинників, що стимулюють дітей до використання англійської мови у грі, спілкуванні, повсякденному житті.

Провідними рисами такого середовища визначено: систематичний мовний контекст у середовищі; інтеграція англійської мови у різні види діяльності дітей дошкільного віку та всі режимні моменти; упровадження в освітній процес відео-, аудіофрагментів англійською мовою, використання відповідного дидактичного матеріалу; педагогічна підтримка процесу засвоєння англійської мови всіх суб'єктів освітнього процесу. Компонентами англomовного середовища у ЗДО визначено такі: мовний, предметно-просторовий, культурний, емоційно-мотиваційний, професійний.

Менеджмент якості в організації англomовного середовища в ЗДО у межах розвідки розуміється як комплекс управлінських дій, що зосереджені на створенні, підтримці та системному удосконаленні умов для ефективного вивчення дошкільниками англійської мови. До управлінських дій щодо менеджменту якості зараховано: планування, організацію, контроль та моніторинг, удосконалення, соціальне партнерство.

Ключові слова: менеджмент, управління, менеджмент якості, англomовне середовище у ЗДО, менеджмент якості в організації англomовного середовища у ЗДО, дошкільники.

In the context of globalization and Ukraine's integration into the European educational space, the need to develop foreign language competence among all participants of the educational process in preschool education institutions is steadily increasing. English, as the universal language of global communication, plays a particularly important role in this process. The formation of basic foreign language competence should begin in early childhood, a period characterized by heightened linguistic sensitivity and receptiveness.

The effectiveness of implementing an English-language environment in preschool education institutions depends on the systematic organization and scientifically grounded methodological support of the management process. Therefore, the issue of quality management in organizing such an environment is highly relevant, as addressing it would ensure the consistency and integrity of English language learning among preschool children.

The English-language environment in a preschool setting is defined as an integrative set of specially organized conditions that promote the effective acquisition of English by young children within the educational process of a preschool institution. It should be noted that this environment encompasses not only structured lessons but also a range of communicative, play-based, and sociocultural factors that stimulate children to use English in play, communication, and everyday activities.

The key features of such an environment include: a consistent linguistic context; integration of the English language into various types of preschool activities and routine moments; incorporation of English-language video and audio materials into the educational process; the use of appropriate didactic resources; and pedagogical support from all participants of the educational process in acquiring the language.

The components of the English-language environment in preschool institutions are identified as follows: linguistic, object-spatial, cultural, emotional-motivational, and professional.

Within the scope of this study, quality management in the organization of an English-language environment in preschool institutions is understood as a set of managerial actions aimed at creating, maintaining, and systematically improving the conditions necessary for the effective learning of English by preschool children. These management actions include planning, organization, control and monitoring, improvement, and social partnership.

Key words: management, administration, quality management, English-language environment in preschool education institutions, quality management in organizing the English-language environment in preschool institutions, preschool children.

УДК 373.2:005.6:811.111'243

DOI <https://doi.org/10.32782/ip/85.1.39>

Бадер С.О.,
докт. пед. наук,
професорка кафедри розвитку дитини
раннього і дошкільного віку
Державного закладу «Луганський
національний університет
імені Тараса Шевченка»

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку системи дошкільної освіти в Україні характеризується активною інтеграцією у світовий освітній простір, що передбачає розширення можливостей вивчення іноземних мов, зокрема, англійської, з раннього дитинства. На цьому ж наголошує і оновлений ЗУ «Про дошкільну освіту» [4], де вивчення іноземної мови на етапі дошкільного віку стає ключовою стратегією розвитку освіти загалом.

У цьому контексті особливої ваги набуває створення англомовного середовища в закладах дошкільної освіти (ЗДО) як умови успішної соціалізації дитини, формування її мовленнєвих та когнітивних компетентностей, а також міжкультурної толерантності.

Разом із тим, ефективність такого процесу безпосередньо залежить від якості управлінських рішень на рівні ЗДО. Питання менеджменту якості виходить за межі суто методичних підходів до навчання і охоплює стратегічне планування, моніторинг, підвищення кваліфікації кадрів, матеріально-технічне забезпечення, взаємодію з батьками та оцінку результативності освітнього процесу. Успішне впровадження англомовного середовища неможливе без комплексного та системного підходу з боку управлінської команди закладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема управління та менеджменту в системі ЗДО широко висвітлена в роботах: В. Грядущої, І. Дичківської, Т. Пономаренко, Ю. Соловей, Є. Харькова, О. Шаповалової та ін. З іншого боку, проблема створення англомовного середовища в ЗДО та менеджмент його якості є доволі новою для українського наукового дискурсу, тож потребує розв'язання на теоретико-практичному рівні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень у галузі методики навчання англійської мови дітей дошкільного віку, аспекти управління якістю таких процесів залишаються недостатньо висвітленими. Особливо бракує практичних моделей та індикаторів ефективності управлінських рішень у контексті мовного середовища в ЗДО. Це зумовлює необхідність ґрунтовного аналізу механізмів менеджменту якості в організації англомовного середовища, що й обумовлює актуальність запропонованого дослідження.

Отже, **метою** статті є висвітлення теоретичних аспектів менеджменту якості організації англомовного середовища в ЗДО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все, визначимось із сутністю поняття «англомовне середовище в ЗДО». У науковому дискурсі знаходимо лише декілька тлумачень категорії «англомовне середовище»:

– освітнє середовище, що створюється шляхом використання під час вивчення англійської мови інтерактивних, рольових ігор, анімації, відео, карток, а також через впровадження іноземної мови у повсякденні ситуації [5, с. 128];

– важливий чинник якісної іншомовної підготовки [3, с. 781].

Фрагментарне дослідження сутності означеної дефініції утруднює аналіз даного поняття, натомість, вважаємо, що англомовне середовище – це спеціально створена сукупність умов та можливостей для занурення у процес вивчення англійської мови. Нам імпонує думка О. Язловицької «Мовне середовище – це не просто місце, де вивчається іноземна мова, це стиль життя, де ця мова випромінюється з усіх сторін» [6, с. 73].

Отже, англомовне середовище в ЗДО – це інтегративна сукупність спеціально організованих умов, що сприяють ефективному засвоєнню англійської мови дітьми дошкільного віку в освітньому процесі дитячого садка. Зауважимо, що це не лише заняття, а й комплекс комунікативних, ігрових, соціокультурних чинників, що стимулюють дітей до використання англійської мови у грі, спілкуванні, повсякденному житті.

Аналіз наукової літератури дозволяє говорити про певні характеристики англомовного середовища в ЗДО, зокрема:

– систематичний мовний контекст, коли діти чують, бачать та відтворюють англійську мову;

– інтеграція англійської мови у різні види діяльності дітей дошкільного віку та всі режимні моменти;

– впровадження в освітній процес відео-, аудіофрагментів англійською мовою, використання відповідного дидактичного матеріалу;

– педагогічна підтримка процесу засвоєння англійської мови всіх суб'єктів освітнього процесу. Важливо звернути увагу на компоненти англомовного середовища у ЗДО, серед яких ми визначаємо: мовну, предметно-просторову, культурну, емоційно-мотиваційну, професійну. Зупинимось на цьому більш детально.

Так, *мовна складова* відіграє провідну роль, оскільки використання англійської мови у спілкуванні з дітьми, впровадження англійських фраз, вітальних конструкцій, проведення занять англійською з використанням мови через пісні, вірші є ключовим компонентом успіху.

Предметно-просторовий компонент передбачає систематичне використання відповідної наочності англійською мовою – плакати, позначки на предметах, тематичні зони тощо. Важливим є і використання інтерактивних іграшок та інших дидактичних матеріалів англійською.

Не менш важливою є і *культурний компонент*, що передбачає занурення дітей у вивчення культури англомовних країн через свята, традиції, казки, участь у тематичних заходах та ін.

Під час організації англомовного середовища *емоційно-соціальний компонент* передбачає створення комфортної атмосфери підтримки, заохочення мовної ініціативи з боку дітей, взаємодії між дошкільниками англійською мовою під час ігор та, навіть, побутових ситуацій.

Професійний компонент спрямований на постійний саморозвиток та самовдосконалення вихователів-практиків щодо роботи в англомовному середовищі шляхом участі у підвищенні

кваліфікації, неформальній освіті, тренінгах та семінарах щодо методик раннього навчання іноземних мов.

Отже, англомовне середовище є запорукою успішного опанування іноземною мовою вже на етапі дошкілля.

Визначимось із управлінськими аспектами щодо організації англомовного середовища в ЗДО та позначимо принципи позиції щодо менеджменту якості такої організації.

Зауважимо, що «менеджмент якості» здебільшого розуміється у наукових розвідках як:

– галузь знань, що допомагає здійснити функції керування, суб'єктами якого є люди і спрямована на людей [1, с. 145–151];

– сукупність принципів, методів, засобів і форм організації і керування виробництвом і виробничим процесом [2, с. 7–9].

Висновковуємо, що менеджмент якості – це певна стратегія, спрямована на удосконалення всіх процесів у закладі, у тому числі упровадження інновацій, оцінювання результатів, моніторинг ефективності та створення відповідних умов.

Отже, менеджмент якості в організації англомовного середовища в ЗДО можемо визначити як *комплекс управлінських дій, що зосереджені на створенні, підтримці та системному удосконаленні умов для ефективного вивчення дошкільниками англійської мови.*

До управлінських дій для менеджменту якості відносимо: планування, організацію, контроль та моніторинг, удосконалення, соціальне партнерство.

Планування якості англомовного середовища в ЗДО передбачає розробку стратегій щодо упровадження англомовного середовища, визначення мети, завдань, очікуваних результатів та критеріїв якості, а також добір відповідних методик, методичних матеріалів і кадрового забезпечення в ЗДО. Уважаємо, що ефективно спланована система управлінських дій забезпечить упровадження англійської мови в освітній простір ЗДО.

Безпосередньо, організація менеджменту якості передбачає формування відповідної команди педагогів в ЗДО (вихователі, логопеди, музичні керівники, методисти, адміністрація), інтеграцію англійської мови в освітній процес та режимні моменти, створення відповідного простору (візуалізація, тематичні зони, дидактичний матеріал тощо).

Контроль та моніторинг передбачає регулярну діагностику сформованих мовних навичок дітей дошкільного віку, оцінювання якості мовного середовища в ЗДО та стилю педагогічної взаємодії в системі «вихователь-дошкільник», а також анкетування батьків дітей для з'ясування рівня задоволеності результатом.

На основі даних моніторингу відбувається удосконалення якості англомовного середовища в ЗДО через запровадження комплексу коригувальних заходів, а також шляхом обміну досвідом, участі педагогів та представників управлінської

системи у педагогічних майстернях, форумах круглих столів тощо.

І, нарешті, соціальне партнерство як складова менеджменту якості англомовного середовища передбачає активне залучення батьків для підтримки функціонування середовища, створення спільного освітнього простору в мережі «дитина – педагог – батьки».

Висновки. Отже, англомовне середовище в ЗДО визначаємо як інтегративну сукупність спеціально організованих умов, що сприяють ефективному засвоєнню англійської мови дітьми дошкільного віку в освітньому процесі дитячого садка. Своєю чергою, менеджмент якості в організації англомовного середовища в ЗДО визначаємо як комплекс управлінських дій, що зосереджені на створенні, підтримці та системному удосконаленні умов для ефективного вивчення дошкільниками англійської мови. До управлінських дій менеджменту якості англомовного середовища в ЗДО зараховуємо: планування (розробка стратегій щодо упровадження англомовного середовища, визначення мети, завдань, очікуваних результатів та критеріїв якості, а також добір кадрового забезпечення в ЗДО), організацію (формування відповідної команди педагогів у ЗДО та інтеграція англійської мови в освітній процес та режимні моменти), контроль та моніторинг (діагностика сформованих мовних навичок дошкільників, оцінювання якості англомовного середовища та стилю педагогічної взаємодії), удосконалення (підвищення кваліфікації педагогів англомовного середовища на основі моніторингових даних), соціальне партнерство (відкритість середовища).

Перспективи подальших досліджень убачаємо розробці системи підвищення кваліфікації вихователів ЗДО щодо реалізації англомовного середовища.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Батечко Н., Лут М. Система менеджменту якості вищої освіти: методологічний аспект. *Освітнологія*. 2018. №7. С. 145–151.
2. Гінзбург М.Д., Коваленко С.Є., Ключь А.М. Стандарти та системи керування: міжнародний та європейський досвід і його запровадження в Україні. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2016. №1. С. 7–16.
3. Жукова Ю.В. Англомовне освітнє середовище в закладах фахової передвищої освіти: педагогічні засади та інноваційна модель. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. №3(33). С. 775–782.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
5. Костікова І.І., Цзян Х. Використання англомовного музично-пісенного матеріалу в початковій школі Китаю. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2024. №100. С. 127–135.
6. Язловицька О.В. Роль мовного середовища на заняттях з іноземної мови. *International Science Journal of Education & Linguistics*. Vol. 3, No. 2. 2024. С. 70–79.